

ČESKOSLOVENSKÝ SPISOVATEL
KLUB PŘÁTEL POEZIE

Jan Zahradníček
Čtyři léta

PRAHA

Skrze mříže

Posílal jsem ti pozdrav po měsíci,
jak oknem hleděl na mne skrze mříž.
Mezi nás prostřena noc šelestící,
na druhém konci okno tvé, kde spíš.

Mezi nás prostřena noc červencová,
a na dně noci stromy ve vánku.
Větev za větví zvěstují si slova,
jež domov šeptá dětem do spánku.

Mezi nás prostřena ta šumná země,
zem smrčín, žit a potoků a střech.
Tak daleko, jak od tebe je ke mně,
i blízko tak, já cítím její dech...

Spi, s dětmi spi, ať oddych poskytne ti
noc pod čelenkou vlhkých letních hvězd,
ta zem, na niž jsme přivedli své děti,
jež s tebou si ji budou věčně plést.

I já zde zaslech v nočním šelestění,
jako když ve spánku se obracíš.
Bylo to bílých rukou zaúpění,
či měsíc pohladil mě skrze mříž?

Den jako den. Vzduch zachvívá se v zlatém šumu
jak závoj nevěstin.

Nahoře mračna, dole stín
zlehounka pospíchá přes hebký samet chlumů.

Přes dálky, přes města, přes pole ke žni bílá
za stínem stíny jdou.

Tou letní myšlenkou
dálka, jež stměla se, už se zas rozsvětčila.

Od jara k jeseni z té chvíle rovnovážné
jen krok, jen krok
a obrátí se těžký rok
v žlutý chlad strnisek, jímž letí ptactvo tažné.

Zatím jen bílý žár — a kroky, křídla, oči
v těch modrých propastech
zanikají jak vzdech,
ať vzhlédnou tam, ať vzhlédnou nebo vkročí.

Zatím čas šátků do čela, čas rozpálených pasek,
kdy do vůní a do barev
vhání slunce svou prudkou krev
a olej pryskyřic jehličím rozlévá se.

Tak bez kukaček už a krokem stále tišším
přechází léto kolem nás.

Jako už v jiný čas
kejhání husí z dálky dětství slyším.

Jako už v jiný čas v tom žáru skrze stromy
budoucnost očí plničkou
zahlédl jsem — ty ruku svou
živote, podej mi přes rozvrat, přes pohromy.

Mračil se zimní les a mrtvě mlčel zblízka,
než duben zatřás jím, zahučel do hluchoty,
než jaro rozžalo na modřínkách a lískách,
zeleným plamenům než popotáhlo knoty.

Ty louky pod zámek, jež oživnou až v senách —
po hrázi rybníka chodníček běžel ke vsi,
teď cesty jinak jdou, hráz dávno prolomena,
jen potok spěchá dál po loukách mezi lesy.

Páchne tu po bahnech a čejka prudce vzletí,
svůj ustrašený skřek strásajíc nad mokřinu.
Ze světa do světa slyšíš vlak ujížděti,
a ty zde doma jsi pod stromy v modrém stínu.

Po stopách fialek za dávných neděl
jinošství naše tady bloudívalo.
A z očí studánek a z očí dívek hleděl
stesk země, mládí stesk, jež kukaček se ptalo.

Kolik už očí před námi hodina stejná
okouzila tím rozpukem kamenů, hlíny, skal.
I jím tak míza voněla a jejich jména
na vodu tekoucí prst větru spěšně psal.

Ukaž a nezakrývej,
ukaž ty ruce, jež úzehu čela
přinášivaly rosnou svěžest vánků,
rtům rozprýskaným
chladivost listnatou.

Ukaž a nezakrývej ty ruce
jak věci nejprostší,
jak chléb a světlo
samozřejmé a nezbytné
pro můj život, jenž přecházel mezi nimi
jak slunce mezi hodinou jitřní a hodinou večerní.
Jako den slunce. Den v červenci. Všude plno
chlebové vůně zralosti, do níž dýchá
pryskyřicemi od lesů,
rusalčím chladem od rybníků a z luk.

Ty ruce dívky, ty ruce mladé ženy
k nerozeznání podobné jedna s druhou.
A jestliže jsem jednou z nich uváděn ve spojení s nocí,
sněžným žářem druhé promlouvá slunce ke mně,
den práce, den domova s hlasy dětí.
A obě a obě v svém záhadném příbuzenství
luny s vodami
budí příliv a odliv světla v mé mysli.
Jejich přítomnost obklopovala mne ze všech
stran jako město,
zatímco jejich nepřítomnost spočívá na mém čele
těžce

jak starost jitřní, jak starost večerní.

Ty ruce ženy ty ruce mladé matky,
dva andělé ostražití a horliví,
po celý den tak naspěch mají. . . Ach ukaž,
těch píchanců. Ale nevadí. Těch oznobenin
od chladu a vody. Ale nevadí. Přes celou zem budou vonět
láskou a domovem

ty ruce ženy, ty ruce matky

každou chvíli znova
osvobozující slunce pro oči pomněnek,
osvobozující zemi pro první kroky,
pro první tápavé, dychtivé dětské kroky
k budoucnosti, jež tichým patřit bude.

Tak otěže slunci strhnout. Příliš rychle
vesnou se probouzejí halouzky ztichlé.
Sotva crčící kšticí lesů si vyždímá země,
sotva citronová žlut jitřenky rozlila se
po vodách rozploutí, už slyšíš ve spěchu přeměn
první kukačku, první hrom — v modrojase
skřivan jiskří, mrak nadechnut něhou hasne zase.
A už bobule rudnou, slunce tvrdne, praskají pole,
už léto, už v očích žhne srpnová Sahara.
Jen jedno zelené mžiknutí dlouhé a dole
v prachu se válí co se skvělo, co zpívalo od jara.
Pod úpornou otázkou větrů koruny prázdné plodů
se zkroušeně uklánějí. Nic, nic než pro oči vodu
má teď obloha hořká. Svou pěšinku láska hledá
v syrové mlze času. Však běda, běda,
jestli v té chvíli zpěv naděje neozve se
tichounce
jak poprchávání sýkorek v zimním lese.

Po zelených vlnách pahorků pluje vrak lodi tvé
 Vždy stejný v střídající se liturgii rašení květů a zrání
 Jenže teď zlaté svícny divizen plápolají na tvé zbořené střeše
 Břízky vlají a plamínky červených květů ve spárech tvých zdí
 vzdáleně připomínají plápol letnic
 chvalo zpěv Ducha svatého ve všech jazycích světa

Tvé zvony odletěly do Říma
 Přistaly tvých varhan roztekly žářem požáru bratra zhouby
 Teď srpnové vůně zralosti prostupují tvůj prostor,
 ty, zázračné nasycení tisíců, Dome Chleba teď pustý
 Teď zlaté a zelené chvění letních obzorů
 vyplňuje oblouky oken tvých
 jako pozadí pro ikonu,
 jejíž malíř už přichází

Jak jsme milovali nádheru tvého domu
 to místo přebývání tvé slávy, ó Pane
 teď bodlák a přeslice zapouštějí zde kořínky
 a hraboš sídlí mezi kamením staré dlažby
 snažně vyklekávaným koleny prosebníků
 z pokolení do pokolení. To tenkráté
 šuměl jsi zpěvem. To tenkráté
 vysoké hlasy žen pronikaly z oken a dveří
 jak motýli třepotaly se za stromy, nad osením
 nad tichem cest nedělních
 zatímco hluboké hlasy mužů přelévaly se ve tvých zdech
 podobny hukotu podzemnímu.

Od těch dob i bez zvonů bez varhan
 i prázdňem tvé opuštěnosti hučí ten příboj zpěvu
 Vlnky rtů než se rozplynuly v hladině ticha
 svěřovaly Ti svou úzkost svou potřebu slitování
 přecházejíce v to moře hlasů, jež neumlká
 nepřetržitě Zdrávas za Zdrávasem, jak hejna racků,
 vznášejí se ze všech stran modrem radosti k Hvězdě mořské
 Vždycky a všude kdosi prosí, kdosi díky vzdává a to je Církev
 ta každou chvíli začínající slavnost, jež konce nemá
 A to je Církev přesahující všechny hranice, všechny břehy
 I nejbudálenější hvězda pod její klenbou chvěje se
 a člověk osamělý když ruce spíná
 jejím tichem je obklopan
 její dech sdílí se s dechem jeho

Je tam, je tam
 Její hranice jsou pořád na postupu. Krok za krokem
 postupuje evangelisace těch temných prostorů
 zamořených malomocenstvím pýchy a zoufalství
 Nová světla se rozžihají. Nové hlasy se přidávají
 k těm dávným...

Jaký div, jaký div
 že srdce vězňů za sedmerým zdíkem, za sedmerou mříží
 jsou svobodná a povívají co korouhve vánkem
 při eucharistickém průvodu ulicemi měst budoucnosti
 Jaký div, že biskupi, kněží a jáhni
 nešlapou svůj těžký kruh žalární v hábitech hanby

ale oděni v oslňující hvězdný třpyt její slávy
 v třpyt světla slávy
 Nenávistí jí neudusí, peklem ji neudupou
 Je vždycky... Je všude...

Věděl jsem o vás jenom z vyprávění,
 jen z dopisů, jež článkovaly čas.
 Jen jako děj, jenž chvíli je a chvíli není,
 procházely jste tmou, jež znala vás.

Podoby nové, které z dvojí krve
 na cestu napily se před očima hvězd.
 Odkud jste přišly a kam odešly jste? Prve
 nebylo ještě a teď navždy jest.

Přijali jsme vás jak dar bez zásluhy,
 dvě křehké snítky z dřeva rajského.
 A cesta vaše na zemi jak cesta duhy,
 jež jde a neohýbá stonku travného.

Je chudší svět, je chudší svět o soucit vřelý
 vašich rukou, jež nedozrály v horké dlaně žen.
 A psáno není, že těch ran, jež zhojit měly,
 svět bude ušetřen.

Ta prudká vůně vadnoucích růží navždy nám
jak slzy chutnat bude, jak vzpomínka palčivá
na den jejich svatební.

Už ne jako naše
na chvíli, na chvíli ještě přišly se podívat.
A jenom tvé srdce dvakrát opuštěné,
a jenom tvé ruce osiřelejší byly snad
než jejich hračky najednou pohozené.
Jenom z tvých očí zíralo prázdno větší
nežli z dětského kouta s panenkami a medvídkem.

Žádná z těch věcí
netroufala si k jejich rukám,
jež navždy už poznamenal majestát smrti.
Jak studené gladioly jim přes prsa ležely křížem.
Najednou tak daleko měly včelky zvuků
v úl jejich ucha. Pohasl úžas zorniček
a ústa zapečetěna strašným tajemstvím
neřikala už nic.

Zavelel anděl. A ony
na křídlech ještě nezlomených
plny dychtivosti, co bude, co bude,
vznesly se tam...

Dni takovému sluší déšť, sluší vítr.
Lomíce haluzemi jabloňky v sadě pro ně rmoutí se.
Se stromů podle cest povírají fáborny stébel.

Prázdná pole utíkají se k lesům, jež temně hučí
na znamení zármutku. Na znamení zármutku
návrší potřásající chocholy černých sosen
s potoky, mračny a zahradami
řadí se do průvodu.

Tak jdem
druh o druhu opřen,
ty sloupe sladký, jež hořce teď otrásáš se. Tak jdem.
Hnízdo jestřábem navštívené náš domov, náš domov.
V oknech prázdno, ve dveřích prázdno — slyšíš
v zamžené dálce žalu — slyšíš
hovoří hlasy přátel, zvou zvony kovovým domlouváním
v to nesmírné společenství plačících, vítězících.

Tak jdem.
Co krok to krok.
Co krok to přetěžký rok.
Sbohem světe, tvé neohrabané dřevěné ruce
pohladit nedovedou. Tvá radost je popel. Tvá síla dým.
Obloha vichřicí rozervaná toť mapa tvoje.
Známe tvou nestálost, známe tvou slepičí krutost
doklovat ránu, z níž krev už pryšší.
Dolomit nalomené. . .

Sbohem návrší, jež chocholy sosen smutečně potřásáte.
Vy potoky klikatící se jak užovka v mokré trávě.
A vy palouky s tichem laním. Zelené ráje dětství
plné jahod a volání žežulčina. Vy místa
dávných slov, dávných dostaveníček, dávných stisků,

jež v paměti vzduchu něžně tkvějí. Vy stromy, vy stráně,
jakou píseň, ach, jakou píseň mi zazpíváte
dnes, kdy otázky supí srdce rvou
a nepoví nikdo, k čemu jed úskočný skrýval se
pod kloboučkem nenápadným, kde cestou svou
nevinnost šla nic netušící.

Snad naschvál
odešly strážné stíny. Šíp modlitby střelné nedolét
do Srdce Slitovného... Nevím — v zamžené dálce žalu
hovoří hlasy přátel, zvou zvony kovovým domlouváním.

A nám u nohou v příboji hlíny, v příboji květin
hrob otvírá se. Nechť spí
dcerečky naše
bokem mateřské země z noci do noci kolébány. Nechť spí.
Nechť spí, než procitnou k hrám v zelených stržích nebes.
Jen jako vlaštovky v letu mihly se kolem nás.

A ty stojíš a oplakáváš své děti, jichž není.
Jak zdvihnout žal žalářů těžší, jak utiřit hořkost slz.
Hořkost slz, hořkost moře, jež bez břehů vzdouvá se.
Ty sama jak moře hořkosti plná. Smrt smrti. Matka.
Ty sama jak moře, řeky života zpívají v tobě.
Nad všechny, nad vše buď pozdravena, jež neseš v sobě
květ života. Hvězdu podoby nové. Tvář lidskou.
Nad všechny, nad vše buď pozdravena Smrt smrti, Matka.
Neboť jen skrz tělo její se nebesa zalidňují.
Neboť jen branou ženina těla do ráje vchází se.

I

Jen jako vlaštovky v letu se mihly kolem nás.
Ony to nejčistší, nejvzácnější z nás obou,
jež mají teď místo
mezi hvězdami
v jednom z devatera prstenů, jejichž blažený plápol
obklopuje tajemství Grálu.

A ty neběduj, nenaříkej, že nikdy
nebudou slavit své šestnácté ani dvacáté
narozeniny tady na zemi a že nikdy
neprocitnou v májovém jitru
rozeznělém jak zelená basilika
flétnami drozdů,
houslovým šumem křídel a lístečků
roztřásajících přečistou vůni prvních polibků, prvních slibů.
Nikdy nebudou spěchat k dostaveníčku s budoucností
a jejich prsty se blaženě nezachvějí
přijímající prstýnek nebo růži.

Jak byly načrtnuty
v myslí Boží,
jejich cesty zůstanou přímé a čisté.
Jejich střevíčky nepotřísněné blátem země
budou zářit jak sandály andělů mezi pampeliškami hvězd
na nebeském trávníku.

Jejich čela vyhrnutá jako rozmachem křídel
 v blaženém údivu
 nikdy nebudou přeškrtnuta vráskami starostí, stáří se netkne
 jich,
 nikdy hořkost poznání nezkřiví jejich rty. Jejich srdce
 nikdy nenahlodá červ nevěry, jejich srdce
 dva rubíny zářící
 neposkvřněnou bělostí roucha jejich.

II

A zatímco z očí lidských padají hvězdy,
 rok co rok začíná tou plachou předehtou dětství,
 tou dalekou vůní fialek v nozdrách větrů.
 Oblohou,
 kde praskají ledy mračen, čáp letí.
 Poslední, kalný sníh přechází v první sasanky
 a hořkost trav, hořkost letorostů až k hvězdám táhne se,
 mezi meteory a vraky hvězd za zemí táhne se,
 jak unáší jejich kostečky
 vstříc hyacinthovému úsvitu,
 vstříc hyacinthovému úsvitu zmrtvýchvstání.

A je jich tolik co konvalinek, jež hlína chrání,
 těch mrtvých dětí vystupujících z šachet dějin,
 z kourů válek a drancování.
 Těch písklat z hnízd rodin, jež rozmetali.

Těch ztracených na útěku, těch odkládaných
 a pořád a pořád
 odhazovaných do kanálů, než uvidí slunce.

A je jich víc než světlušek svatojanských v lupení noci,
 těch mládětek vyrůstajících na stoncích světla
 z let hladomorů. Těch zhasnuvších bez pomoci
 v křečích psotníků či tiše jak květ spících v rose.
 Pod rukama bezradných matek, pod rukama andělů
 tolik jich odcházelo a nic udělat nedalo se.
 Tolik jich umíralo a jejich úsměv se v modru chvěje
 nad kraji okoralými stářími a krutostí,
 jako dech vesny v chlad beznaděje,
 jako třpyt, jenž po slzách klouže.
 Jejich hlas přivíván ratolestmi, jež dělají vánek,
 žitečku říká zeleně se.
 Hlas mízy, jenž klokotá v hrdlech ptáků.
 Hlas ticha, hlas radosti, jenž pozdrav nese
 nám všem.

Ty první jarní květy,
sasanky, orseje, větvičku s jehnědami
na hrob jim přinášíš, když dole pod hřbitovem
jez mízy zašuměl a v šatě novém
jdou břízy po stráni a nové sloky
vrbových píšťalek čarují nad potoky.

Zem křížem znamenáš,
a nežli položíš jej, na srdce tiskneš květ.
Neboť tam a ne v zemi ty dva drahokamy
z koruny bolesti tvé, tam za vodami
sklopených očí tvých, u splavů krve
mateřské skryly se, jak skrývaly se prve.

Po hrozném zbloudění tam schoulily se,
tam spí,
když ze zvědavosti a jen tak za rozmaru
po mostě smrti přešly přes strž zmaru
a cestu nenašly zpět k slunečnicím,
k panenkám, králíčkům a dvířkám vrzajícím.

Náhrobek živoucí jdeš jarní zemí. Pro ně
oči sis osušila šátkem vánkú.
Pro ně dech nabíráš z balzamického vzduchu.
A pro ně nasloucháš, prostorem tvého sluchu
tiše jak ukolébavka se šerem snáší
houslový koncert ze zahrad, jež raší.

Pro ně se usmíváš v svém jarním stesku.
Že odešly a nejsou. Že přešly v hrůze
a nevracejí se jak listí na haluze
z té vnitřní vláhosti, kde bez úhony
čekají spolu s kohouty a zvony,
až v slávě velké noci od mlh, od potoků
den Vzkříšení vstane s jizvou slunce v boku.

Sotvaže usnul, sen se zdá.
 Sen zelený jak zahrada
 za noci svatojánské. Jak tisíc mžitků
 lupením probleskují lucerny skřítků.
 A zatímco v spáncích krví tepe sladce,
 řeč stromů slyší, začíná málem bít se
 jejich šepotu vášnivého.

Stojí tak opřen o souseda soused.
 Jejich ramena zelená vzpírají, hrozí, dmou se
 pod pažďím plno hnízd . . . Ty zahrady, háje, chlumpy
 z místa se nehnu a dalekým světem šumí.
 A řečí lidskou dnes v noci div nepromluví
 poutníci srázní bez nohou, bez obuvi,
 pod jejichž kroky duní zem.

A také divizna celá jiná,
 také ten lomikámen, psárka a kopretina,
 dcery skal, dcery země voníce suchým ohněm
 do kruhu, do kruhu vztahují ruce po něm.
 A než by se dotkly, dál nesou se polehounku,
 dále se kolébají ta křehounká těla stonků,
 šeptá si s květem květ.

Ale nemůže rozumět.
 Jsou blizounko, blízko, jsou daleko zase zpět.
 Rád běžel by s nimi, ale ostych má trošku
 před těmi květy, jež tvář skryly za škrabošku.

Jejich ústa bledá a malinko od krve
 hovoří, mlčí v horoucí řeči své,
 hovoří, mlčí v řeči kouzel . . .

Ta noc plná kouzel. Spáče nespěchá probrat se.
 Tulipán, pivoňky čínské a kosatce
 jak dospělé dívky pod stromy bosé v rose.
 A jemu, a jemu po zemřelých sestřích zastesklo se.
 Neví — to ony? Neví — šeptaly na shledanou?
 Všechno mlčí, jen lilie voní tam tou stranou.
 Ze sna do sna spáče procítá.

Čím dál bělostnější
oblaka letní plula k vašim oknům.
Vítr míchal vůni jasmínů s vůní jahod.
Nevím — týž vítr se pohnul v nočním listí,
aby mi připomenul dech tvého spánku.
Viděl jsem tě dětmi ověšenou.

Co vidím teď?

Osiřelou ruku tvou levou.
Osiřelou ruku tvou pravou.
Hlavu skloněnou
větev nalomenou. Z tvých očí
padaly slzy s dešti toho léta
do prachu cest, po nichž odešly nám
tiše jak rosa se z listí ztrácí,
jak usíná vítr ve větvích
dušičky družičky
podoba tvá a má.

Viděl jsem smrt a byla to sestra
života neztenčeného,
viděl jsem život a byl to bratr
prostého srdce tvého.

Tvé dlaně nuznější
nežli halouzky v listopadu
mě objaly věrně.
A mezi bolestí, nad níž
přestaly hvězdy mžikat,
v slzách ses usmála.

Byl to můj domov a růže nová
podoby nové pod srdcem vzházela ti.

Usměj se ještě — sbohem.
Usměj se ještě — na shledanou.
Jen jako hvězda je hvězdářova,
jen jako růže je zahradníka
tak znova
rozkvétáš v rose slz
beze mne, pro mne.

Bratrovi sestra, matce dcera
 buď vítána, jež přítomností svou
 prázdnotu zaplňuješ, která
 zůstala tady po těch dvou.

Ty loutky netrpělivé už ticho hněte,
 všem stýskalo se tady po tobě,
 větvičko ze tmy přinesená, květe,
 jenž přes noc vyšlehl jim na hrobě.

Hvězdo podoby nevidané. Jase,
 jenž z kolébky se šíříš. Sněženko,
 to jedna z nich k nám dolů vrátila se,
 jako erb nese si mateřské znaménko.

Až promluví, po hlase poznáme ji.
 A až se zasměje, pomine hrozný žal,
 zas jaro začíná, zas krůčky její
 nás povedou přes můstek úzkosti a dál.

V to bylo nebylo trávníku pod jabloní,
 kde pasou housátka vždy jiná a vždy táž.
 V tom čase zeleném před lety jako loni
 rodný kraj za zídkou má lesů věrnou stráž.

Zas jaro začíná, to jaro kolikáté,
 na kraji v ráji slyšíš kosa hřmět.
 Zkroucené staré dřevo hrbolaté
 obalí znova křehký bílý květ.

V zahradách rozsvítili — jako na počátku
 voňavá halouzka se vánkem kolébá
 a na sklo ťuká ti. Ty nevíš, jakou splátku
 za tebe splatit bylo potřeba.

Za tebe, za květ, za chvíli spočinutí,
 již přestal lomcovat divoký časů vztek.
 Než jabloň odkvete, oblohu na spadnutí
 zachytí v letu křídla vlaštovek.

Než vstaneš z kolébky, rozpjaté ruce matky
 podrží křehkou rovnováhu hvězd.
 A ty jak vlaštovka vzneseš se, slétneš zpátky
 na dlaň, jež sevře se v otcovsky teplou pěst.

Zatím jen piješ, spíš, rozprávíš v rajske řeči
 se stínem záclony, s mouchou, jež měří strop.
 S okapů crčí déšť, pahorky v modru klečí.
 Čekají cesty země na dotek tvých stop.

Jak předloni, jak loni
těžkými plody schýlený až po zem,
jak ohýbá se zralý klas, jak hrozen,
zármutku tvému jablůňky se kloní.

Jdeš po mezi, kde podzim vřesem voní.
Spěchají prudce na větrném voze
šedivé mraky nad vsí po obloze.
Sklání se k tobě větev na jabloni.

Vezmi a jez teď aspoň, smutná paní.
Před svatým Janem neshýbneš se ani
k jahodě, která voní červnu z klína.

Hrozíš se chodíc v našich rodných lesích,
aby tvé dcery vzešlé na nebesích
netruchlily, že matka zapomíná.

Bylo ještě nedávno po potopě. Svítalo.
Byly dni a byly noci a nikdo v nich. Zeleně
vzdouvala se step nedotčená dupotem národů.
Pochody, stěhování, požáry měst, to všechno ještě
nepřišlo dosud. Semena událostí padala teprv z hvězd
do mozků a srdcí. Jen jako nácrtek šerý
nenarozené budoucnosti rýsovaly se střechy chrámů.
Jeho mramor a zlato střežily dosud prsty skřítků.
Jeho cedry šuměly ještě na horách libánských
a jeho stavitelé a dělníci
slib o pokoleních nesčetnějších než písek hvězd
zářil Abrahamovi jak obloha letní noci
nad stepí liduprázdnou s písněmi cikád,
se stany kočovníků sem tam.

A' byly dni a byly noci.
Spala step. Spala budoucí stáda v bříchách krav.
Spaly ještěrky v tamaryškách a nebylo slychat,
že by se jehňátka v strachu vracela v lůna matek,
že by se stébla soukala zpátky v tvrdost klíčků.
Těch pár kroků od Edenu
bylo pořád ještě tak blízko k prazrnu,
bylo tak blízko k praslovu,
k Jménu.

Na všech svých pastvách
sousedil s Hospodinem, jenž přicházel k němu Jeden a Tři,
jenž přicházel v poledním žáru, za stěnou stanu hostil jej.

To tenkrát tichý a rozpačitý smích Sárin slyšel,
že porodí syna, jak zvěstoval vzácný host.
Bylo to k nevěře. Oba v letech už pokročilí a synáček přišel.
Izák, smích Sárin, opora stáří a budoucnost,
jež obětovat teď má
v zemi vidění,
v zemi vidění na hoře té a té,
již anděl ukáže mu.

Teď jdou. Vítr vlásky mu cuchá, jak obrací k otci
dětskou tvář zalitou ještě měsíční něhou ženství,
tu důvěřivou tvář pacholátka, jež tušení nemá,
co stane se, a bezstarostně s ním rozpráví
o zítřejším dni. O vánocích příštích.
O tom až bude velký. A tatínku, jaká oběť,
když jsme kozlátka nechali doma... Přes věky ještě
trne tráva,
ticho dech tají nad otázkou tou. K smrti sklíčen
Abraham tiskne tu drobnou dlaň teplou a tepající,
ten pramének krve,
který v proud dvanácti pokolení se rozlít má
podél řek, podél moří. Přes pouště, přes pohoří.
Vidí města jako koše světél v obzorech modrých a zelených
neznámých zeměpásů. Vidí tváře hvězd četnější,
jak za ruku vede se s budoucností, jež mu slíbena byla
v tom chlapečkovi.
Zatímco v druhé ruce svírá nůž obětní
a krok za krokem blíží se chvíle, kdy zdvihne jej
nad ten pramének krve teplé a tepající
do kozelce svázaný na hranici...

Cesta se vleče a cesta se krátí do návrší tam
v zemi vidění, v zemi vidění, v tom krásném Kanaan.
Izák s otepí dřeva — muž bolesti s křížem svým
jde napřed svou cestou za Beránkem budoucím.
Abraham otec doufajících však naděje držet se
nepřestává.

A za ty všechny, co na rukou jedenkrát
budou držet chrám dětského těla horečkou zpustošený,
za ty, jimž s posledním dětským dechem naděje odlétá,
modlí se vytrvale.

Proti naději doufá, ještě když na návrší
buduje oltář a hranici z břeven klade naň.
Proti naději doufá, ještě když nožem se rozpráh,
ještě když...

Je to poslušnost, jež zde přináší obět.

Je to poslušnost, již od lásky neodtrhneš.

A Hospodin obět přijal, aniž si konec žádá,
aniž má zalíbení v lidských mukách jak Moloch,
jak Montezuma,

v smrti Ifigenie pro zdar cesty... Dík, Abraham vrací se
se synáčkem, jenž podruhé byl mu dán, ruku v ruce
po návrší sestupuje v pšeničné září slunce.

To zlato světla, jež nabíhá purpurově, jako když hrozny
šlapou,

jako když z budoucnosti krev prosakuje obvazy mračen.
Vůně večera balzamuje tvář země. Jde letní noc plná hvězd.
Lopuchy stínů vše přikrývají. Stmívá se
a pokoj travin, pokoj hovádka, pokoj hvězdy
po špičkách přistupuje k pokoji duše jeho.

Slyší hlas Izáka, slyší tu strunovou hudbu noci.
 Ta jistota, že se vracejí spolu, jak víno jej povznáší.
 A nic, ani nůž, ani oheň
 žádná věc mezi nebem a zemí už nevyrvе synáčka otci
 a otce synu. Dál, než dohlédnou oči, než dojíti možno dneska,
 půjdou spolu v tu budoucnost plnou tváří a měst a cest
 mezi podobami, které se zdají,
 k stánkům toho, Jenž Jest.

Obloho,
 větší polovino vši skutečnosti.
 Ženo oděná sluncem a s hvězdami kolem hlavy.
 Poutnice, jež nohama dotýkáš se
 modrých stupňů obzorů zlatých a zelených.

Jak mysl lidská
 zastřená suchou mlhou stesku
 nepřetržitě měníš se před očima,
 tváří dnů našich s mraky nejistot, s mraky pochyb,
 které se rozplývají.

Ty duchny mračen,
 když počasí stěhuje se na větrném voze.
 Z tvých hlubokých kapes sypou se drobní černí ptáci.
 Jak břicha vlčic, jež těžká jsou mlékem dešťů,
 nad lesy nízko se táhneš — a zase
 lijákem vydrhnutá palubo vánků,
 kde se prochází slunce.
 Z tvé svobody
 krahujec ukrajuje, když nad lesy krouží.
 Jiříčky s čířikáním stříhají z tebe dlouhé pentle,
 a také duch lidský raduje se z tvé schůdnosti,
 doméno blesků.

Osamělá tam nahore bez nás
 opíráš čelo o listnatý stožár
 topolů nad rovinou zrání. O zrcátka
 kalužin v blátě, o studánky očí,

jež vzhlízejí k tobě
z hlubin osudů, kde se stmívá. Také
naše cesty chtěly by končit v tobě,
ty cesto stará
z nejbzdálenější minulosti k nejbzdálenější budoucnosti,
zápraží vesmíru, nad nímž se chvěje
prostydlá večernice. . . .

Však plna krve a bláta mi připadáš,
letící kniho dějin.
Ty kniho, jež pláčeš
nad krutostí tolikerou, již zhlédlas.
Z jejích stránek jsme vzrušeně četli
s očima zvrácenýma tam vzhůru
k těm rapsodiím,
k těm hořícím Trójám novověkým v tvých pádících mračnech,
k těm bojištím, kde hrozivě vyvstávaly
kontinent proti kontinentu. Kopyta, spáry,
spletené údy gigantů, co zápasí spolu
v modrém písku tvých visutých arén.

Plna příchodu. Plna odchodu. Spěchají
po neschůdných stezkách tvých strmin
oblačná stáda. Mléčná hojnost sedmera tučných let
s žírnou zelení lučin visících od zenitu
na zlatém copu světla. Bronzová rouna pšenice
s pruhy ohnic a máků. Senoseče a vinobraní,
za nimiž se táhnou
přízraky strádání, příznaky strachu let hubených,
černí draci mýtů požírající slunce.

Jen lidské stroje s vůlí poznávat, s vůlí vládnout
lomozí po tobě, magistrálo
všech možností zkázy všech domů, všech stromů.

Příliš ohroženi si připadáme a bezbranní
tam pod tebou dole. Ale já raději myslím
na požehnání tvých přeháněk, pastýřko polí.
Na prvního skřivánka, jehož posíláš s jarem,
na fialky v sněhu, až vlaštovky začnou nosit bláto
pod římsy nebes. Tvé modré louky s pampeliškami hvězd
odpovídají zeleným loukám s hvězdami pampelišek.
Nic nenajdem nahoře, co by nebylo dole.
Nic nenajdem dole, co by nebylo nahoře.
Ta předměstí v modru, ty balkóny v okně květin,
odkud útržky hudby slyšet jest
ve spěchu podvečerním, než usedu k jídlu, nežli předtím
rozžehnou lustry hvězd. . .
Všechno, co se rodí z vody a z krve a z ducha,
všechno, co z hlíny se líhne,
buď křídlem, buď hlasem k tobě zas tíhne,
ucho oblohy přitisklé k hemžení staré země.
Její vzdechy, její výkřiky strnuly by
bez ozvěny
v třesnutém tichu hvězd,
kdyby nebylo zvonů,
kdyby nebylo nanebevzetí dětátek, která zesnula,
stropě baziliky se světlíky mezi balvany mračen,
jimiž padají snopy světla
na lesy, na zelená stáda krajín, kde stmívá se.

Kdyby nebylo zvonů,
 kdyby nebylo kovových hlásnic kohoutů v strachu nočním,
 střechu světa plná vanutí jitřních bílých a růžových,
 vanutí modrých a purpurových vstříc slunci, vstříc Kristu,
 vládci spravedlnosti a pokoje...

Souputnice naší úzkosti,
 naší lásky,
 zůstáváš s námi mezi větvemi s listím i větvemi bez listí.
 Zatímco zlatem okutí jeseteři tvých červánků
 plují v kobaltových hlubinách tvého východu,
 z obou stran ukusující z temnoty noční.
 A přes celé dny
 přes celá léta malíři namáčejí své štětce
 v tvých tekoucích ultramarinech, v tvých okrech,
 v tvých žlutích.

Přes celý život básníci luští tvůj palimpsest
 s čmáranicemi ptačích letů, ty křehká
 nádhero nebes, o níž nevíme, kdo ji nosí,
 kdo nosí, kdo obléká ten závrtný hermelín mráčeků,
 to těžké krumplování rouch korunovačních, jež se vleče
 přes amfiteátr obzorů plný očí,
 plný diváků dychtivých toho pokoje
 a té slávy...

Nevíme,
 jenom se dohadujem, jaké žně, jaké česání plodů
 v té záplavě zralých barev... Poslední těžké mraky

rozplývají se beze zbytku jako myšlenky zemřelých,
 jako ponuré sarkofágy neznámých světovládců.
 Nové Atlantidy se vynořují, nové časy k nám míří
 a my nevíme, kde vzalo se tolik léta
 tam nahoře,
 tolik křídel, jež roznášejí tvá poselství,
 tolik hlasů, jež doléhají z těch bílých měst,
 z těch pobřeží nedozírných s miliardami živých bytostí
 spojených s námi tím, že jsou.
 Že jsou, že nás očekávají za dálkou budoucnosti
 tak blízkou.

I

Hodiny odbíjejí nad věznicí,
druhá a třetí, čtvrtá.
Čas jde, smrt v knize živých škrtá.
Blábolí ze sna vězni spící.

Jak hrozba, jak odkaz, věno
hodina za hodinou
přicházejí a minou.
Zjevuje se, co utajeno.

Červen a noc. Jinochům v dosah
v snách rozžal se květ žádosti.
Kdo snil, procítá s lítostí
v tu hodinu, kdy padá rosa.

Kokrhá kohout, krátce do dne.
Hodina růže, jež dnes rozkvetne.
Hodina slunéčka a dítěte.
Hodina krutosti, jež bodne.

Hodina stesku v stínu mříží,
za nimiž lesy procitnou.
Hodina s rukou soucitnou,
jež ubohému neublíží.

Hodina stejná a přec jiná
balvanu, louce, motýlům.
Hodina zahrad, zlatý šum,
horký dech práce od včelína.

II

Hodiny odbíjejí nad věznicí,
nemilosrdný jejich hlas
všemu a všem určuje čas
v povětří, v řekách, na silnici.

Hodinu srdce, které sténá
natahováno na skřípec
událostí, kde lidská věc,
lidská bolest nic neznamená.

Hodinu krve, spánků tep
proti orlojům historie,
proti času, v němž kámen žije,
nad čelem letí hvězdná step.

Hodinu národů a měst,
jež úderem svým rozpůlí,
co proti je, co po vůli
spravedlnosti krušná pěst.

Tvou hodinu, Duchu, který jdeš
 mnohojazyčnost Babylónu
 v jediném slově, v jednom zvonu,
 před kterým prchá všechna lež.

Tu hodinu Ducha, jenž kde chce vane,
 než perut' a vítr oheň spíše,
 pozorný k stéblu kácíš říše —
 slyším tě, slyším, uragane.

List za listem klouzavě klesá k zemi,
 rok poroučí se včelám, ptákům, snům.
 Sad v rozkladu je, mezi haluzemi
 kadidlo tlení stoupá k nebesům.

Hrdličky slyšíš přes stromy a střechy,
 zajiskří sluncem jejich křik a dům
 zas v šero potápí se pod ořechy.
 Co list to políbení mrtvým rtům.

Na hroby sesouvá se listí rzivé.
 Za všechno vzdálené, za všechno živé
 do mlhy zaúpěly hlasy hrdliček.

Domov a dětství, mrtvých dávné tváře
 zblízka zas vyvstávají z vlhké záře.
 Podzimní hořkost vdechuješ jak lék.

Z přetlaku něhy vzdechnout chtělo by se
 pozdravení těm, kdo zde doma jsou —
 Ale ve větru prašném okno bouchá,
 okno řinčí a protestuje, že je oknem,
 že je oknem a není křídlovkou, která letí
 ve svých stěnách slunce ten horoucí dlouhý zvuk.
 A okno bouchá a protestuje,
 že je oknem, tím řinčícím oknem a ne růží,
 jež na stopce ticha
 voní všemi zahradami léta, jež odchází.

A také dveře,
 také dveře s vyschlou kropenkou deště
 na svém přídveří,
 také dveře skřípou a nařikají, že nikdy
 nevběhne jimi dítě, to kuřátko naděje,
 hrášek se nevkutálí, aniž kdy žena vkročí sem
 nesouc v sobě život jak rozžatou svíci
 proti průvanu smrti, v němž dveře zmítají se,
 v němž dveře skřípavě nařikají, že zase,
 že zase rok umřel nám.

Je v tom únava, je v tom ozvěna vzpoury také,
 oken a dveří.

A zdi napořád utrmáceny dlouhým stáním
 ty karyatydy stropů a střech a mračen
 tak rády by se už sesypaly v svou hromádku sutin
 hádek a řečí k ničemu, slov zbavených smyslu,
 slov všekazů,

jež rozžírají dřeň věcí.

Tak muchomůrky se sesouvají na polštářích mechu,
 když podzim bronzově troubí. Tak oknem a dveřmi
 vlétají poslední mouchy léta.

Dotěrné, žravé

v houfech se navracejí ze svých slavností pod zeleným.
 Po všem lezou ta černá souhvězdí na obloze stropu,
 ty nečisté prsty ohmatávače, jež zjišťují rozsah
 zkázy, jež přikvačí pohlcujíc vše teplé a živé.
 Po všem lezou, nic není jim svaté v tom běsnění.
 Ani chléb, ani oči spících nic neřeknou jim.
 Teninká sonatina jejich bzukotu ospalého
 zastírá pavučinou ty vzdálené, vzdalující se zvuky léta,
 basy čmeláků, bubny dusného pohřmívání... Ach sbohem,
 vydržte. Sbohem, snad v některém z příštích roků,
 vy kroky ode zdi ke zdi, vy rány plácaček,
 jež nehorázně se rozléháte v tom šumu
 mezi oknem a dveřmi,
 vy zabíjíte vlaštovku, otakárka i zmiži,
 vy s mouchami zabíjíte i léto,
 vy zabíjíte, co už dávno je mrtvé.

I

Prosinec. A jako by nikdy nepovíval
zelený prapor naděje z žerdi větví.
Dokonáno . . . Nic letos už nepohne se
vlahým předznamenáním fialky nebo drozda.
Dokonáno, první mráz mosty spálil
k minulosti, jež hvězdnou tmou kořenů
sestupuje tam k pramenům, k matkám . . .

Ale naše minulost sahá dále než k loňskému listí.
Při pohledu nazpět
na rozvinující se prapory zkázy a chátrání
uvědomujeme si ty poklady skryté před mrazy dějin
v každém z nás, v naší paměti, v knihách i na obrazech.
Mezi listy těch dávných vydání in folio a in quarto.
V partiturách kantát a symfonií, jež si přehrává ticho.
V starých nástrojích, v starých skladbách,
jejichž patina připomíná měděnku zlatých bání
na viňetách měst.

Jako dobře ošetřované víno chutnáme staré verše.
Při slově moudrost
myslíme také všechny ty vzácné a křehké věci.
Mramor soch viděním prozářený jak oblak v ráji.
Květy iniciál, po nichž už bychom nechtěli šlapat.
Třísnit blátem a krví ty jemné filigrány,
to modré žilkování na věcech ducha
vzešlých stejně z odříkání jak z hojnosti.

Říkám vám. Už dost bylo rozbito.
Mějme úctu k minulosti, jež zůstává,
k té plaché vůni moudrosti v záhybech jejích pláště,
jejích kamenných krajek, jejích bul, jejích inkunábulí.
Minulost nejsou jen vrásky a vlasy plné sněhu,
ani lupení pod nohama, jež na větve nevrátí se,
šaty odložené, dni vypité, žaláře, z nichž jsme vyšli.
Minulost to je proud, závan hudby a krásných hlasů,
výzva k hrdinství. Obětovat se. Nést břemeno, které drtí.
A také prst mlčení na ústech sochy nad hučící řekou dění.
Minulost žije v nás a s každým dechem jí přibývá.
S každým dneškem synem včerejška, otcem zítřka,
jenž ke všem pečetím dosavadním tiskne svou vlastní pečeť.
S každým rokem, jež pohřbíváme v paměti světla,
minulost roste v nás jak dálky, z níž rosně vane,
z níž nadějí zelená se.

Pociťujeme úctu k minulosti, jež zůstává.
Ale to nám nebrání,
abychom se nevydávali v tmou, bláto a plískanici,
k těm zeleným sálům zítřků a pozítřků prázdných dosud.
Pociťujeme úctu k minulosti, korouhvi pošlapané,
již zdviháme, již očišťujeme z lži, pomluv a krve,
ale to nám nebrání
začínat znovu tváří v tvář budoucnosti,
začínat s rozechvěním svou velkou a čistou báseň.
Svou vůlí, svou dobrou vůlí ze zlata možnosti
vytepat verš a báseň.

II

Tmou prostoru skrze déšť, skrze snůh slyšet hlasy.
 Vdechujeme vůni vlhkosti, tlení a čerstvých snítek,
 tu třeskavou směs minula s budoucností, jež přichází.
 Všude kroky a hlasy. Stříbro rolniček taje. Mám pocit
 těsné blízkosti zástupů v té vánoční vlhém noci.
 Z úst se jim pára valí, jak zpívají a zticha jsou zase.
 Králové s dary a pastýři s ovečkami v tom mokrém jase
 už přešli nás. Teď rozeznělou oblohou domoviny
 vybuchují a plynou květy, meteory a stíny.
 A zase zvony. Tmou rozsypalo se lidských kroků,
 jak spěchají všichni — i já, syn otce a otec syna
 mezi lidmi z našeho kraje, jichž nikdo zde nevzpomíná,
 tam k jitření nových dnů, nových roků.

I

Je večer. Je ráno. Sedíme u svých stolů.
 Zády k obloze při svých úkolech, při svém snění
 kdo vidí ještě, s jakou obřadností den začíná,
 kdo vidí ještě, s jakou obřadností den končí se.
 Tady i na nebesích.

Kdo vidí tu stavbu z vody a z ohně a vzduchu,
 jak letí
 jak letí a rozpíná se, aniž se pohne v našich očích,
 aniž lísteček spadne z těch visutých zahrad nebes,
 z těch pivoňek řeřavících na polárním sněhu mračen,
 z těch ledovců obrůstajících růžovým lišejníkem
 červánků
 mezi kobaltovými tůňkami, které se rozlévají
 až k hřebenům střech.

Nechce se věřit, že pronic a zanic ta podívaná,
 ta slavnost žívlů, v níž odkapává krev obětí
 tam dole.
 Jejich vzdechy nemůžeme slyšet v té vřavě barev.
 Nechce se věřit — i kameny, střechy a hlína
 jsou zasaženy nabíhající barvami slézu a masa.
 Zdi stojí zlaté. Chodníčky smaragdové. Jsme na chvílenku
 v ulicích Jerusalema nebeského. Na chvílenku
 naše špinavé hadry vlají kolem nás lehké
 a voňavé jako chitony jarních lučin.

Na chvilenu
 sundej, bratře, tu korunu z trní. Vydechni. Narovnej se.
 Otevři. Je radost v tom větru mokrém a studeném
 s horkostí uvnitř. Je radost hledět oknem v to divadlo
 šarlatové. I my hrajeme spolu, i my si nasazujeme
 zlatou masku. Je radost oken, je radost dveří.
 Oken, jež vedou na oblohu, dveří, jež vedou na zem.
 Sundejte, bratří, korunu z trní. Jde spánek a noc.
 A já slyším vás oddechovat zprava a zleva.
 Blábolit ze sna ty skrčence v hrobech spánku
 tvářemi obrácené
 jako já
 k domovům, k matkám.

II

Jen oči, jen oči
 zvedají tu stavbu z vody a z ohně a vzduchu,
 sen kamenů o lehkosti, která se skutkem stává.
 Jen čaromocí skel oken a očí
 naše nástropní lampa hoří a kolébá se
 v prázdných stromech,
 v klátících se stínech prosincového večera
 skutečná v neskutečnu. Daleké s blízkým,
 minulost s budoucností vede rozprávku vzrušenou
 v tom mrazivém vzduchu, ve věcech, v nás... A tato chvíle
 ta chvíle chvíl

zastavila se rozkročena mezi světlem a šerem,
 ten strašlivý anděl v odění šarlatovém
 ukazující jedním směrem...

A zatímco kulisy mračen se přemísťují
 a černé a těžké haldy mačkají obzor, tam nahoře
 hasne růžová v náručí modré — tuš tmy dělá tečku
 za tím divadlem složeným z téže látky jak naše snění.
 Jako celá ta lehčí polovina našeho bytí.
 Jako všechny ty nehmatatelné věci, jež vdechujeme.
 Celý ten vesmír viditelný i neviditelný zároveň,
 jenž každým dechem sestupuje v tmou našich útroh
 a vychází zase jak vzkříšený Lazar z hrobu.
 Jako celá ta úchvatná stavba z vody a z ohně a z ducha,
 jenž se rozžehuje a zhasíná.

To věčné ano a ne.

Zatímco smrt, o níž hovořit zakázáno, se navrácí.
 Smrt jedna, smrt jedna i nespočetná. Smrt dětátek,
 která se rozplynula v zvonovině mé řeči,
 aby tím jasněji zazněl
 gong básně
 svolávající k hostině, jež nepřetržitě začíná se.
 Však konce nemá.

Všichni ptáci zpěváci
dávno už odletěli na tu velikou slavnost.
Spoután nerostným tichem jíní a sněhu mlčí les,
a co bylo v něm nejsličnější,
smrky a jedličky —

Teď pod stropy světnic ovocem rajským ověšeny
září světlem, zatímco prskavky vybuchují
do očí šťastných dětí — ó vánoce,
také konvalinky se rozvoněly
pod burnusem zimy.

A jmelí druidů postříbřeno se s lustrů třpytí
nad stoly domácnosti. A ženy, sestry, matky
zelenou snítku kladou na místa opuštěná
po těch, jež za obět vybraly si
žaláře nebo smrt. . .

Běž, krutosti, běž, pastviště jiná hledej si než ta,
na nichž popásají se v pokoji
ovečky koled. Zde nekvete kup a prodej. Zde ruce
nadílkou voní. Třpyt stříbrných zvonků rozlévá se
přes prahy chrámů, přes prahy domovů —

Jen vstoupit tam.

Zaspívám píseň o domově
od pramenů až do oblak.
A všechno bude v jednom slově,
zápraží, zahrada a klas a květ a pták.

Zaspívám píseň o domově
a převrátí se svět.
Holátko jestřábu a skřivan sově
hned bude rozumět.

Zaspívám píseň o domově
tu hymnu skřípání vozů. studní a klik.
Od kolébek až k hrobům na hřbitově
houslově dlouhý vzlyk.

Zaspívám píseň o domově
a vstane dětství mé.
Tu vůni vánoc horkou červencově
blažení vdechneme.

Zaspívám píseň, která slzu setře
a další zabráni už mocí hvězd.
Buď opravdový, chlebe, spánku, větre,
jak opravdová naše radost jest.

Když oblohou sudby škusne záblesk,
jsou jeden? Jsou dva? Jsou mračna dvě,
jež hnána k sobě blesk na blesk
pronikají se ohnivě.

Kdo bere, kdo dává, kdo nesen nese
v tom hněvu jak něha, v té něze jak hněv.
Co mé a co tvé, zde poplete se
jak slzy, jak sliny, jak krev.

Zas dva. Zas každý sám s očima svýma.
Dva středy, dva středy — však jeden kruh.
Každý svou úzkost, své soužení má,
a přec potřební sobě jak vzduch.

Jak světlo. Zas ruce hledají ruce
a berou a hladí a stiskají.
Zas v nové a ve větší muce
propasti dvě se vzývají.

Tak vznikat, tak zanikat chtějí
druh druhu hned rakví, hned kolébkou.
Čím hlouběji oddán tím svobodněji
každý z nich ve dvou jde cestou svou.

Chvějí se hvězdy noci předjarní.
Kokrhá kohout. V dálce spánku svítá.
Spí ještě zem, spí teplé, zpěvné dni
na prsou tmy jak růže nerozvitá.

Chvěje se dechem spících hvězdný most,
po němž, co živé, přechází do budoucna.
Spí vězni řadou — sen a skutečnost
se rtů jim krade noční slova vroucná.

Jak jeden z nás čekáte přikryt tmou.
Spěch dlát a štětců slyšet za snů stěnou,
kde v slunci léta barvy pláten schnou,
symfonie jak katedrály výš se klenou.

Haydn a Mozart — vstává z partitur
nádhera křehká, již nic neohrozí.
Nadnášen hudbou letí mračný dvůr
na obrazech, kam vlaky snů nás vozí...

Čekají doma po všechny ty dni
přátelé na vás — klavír, knihy, noty.
Setmělo se a sálem dějin zní
variace na prastarý ten motiv.

Věk k věku v sledu sošném řadí se
od chvíle této zpět až k Feidiovi.
Pod žhnutím ducha, jenž vane kde chce,
k svobodným, vzácným přistoupí věk nový.

Mladý a krásný, v zlatém nachu
zranění naše na se vzal —
on hnilobě, popelu, prachu
zářící tvář svou ukázal.

Oči viděním oslepené tápáš,
pod kroky uhýbá ti pevná zem.
Nevíš už ani, kdy a kde začal ten zápas.
Urputný. Doopravdy. Ne jen s obrazem.

I slunce sluncem je mřížemi rozřezané,
škube se v krvi červánků ten bratr hvězd.
To je tvé zápasíště, den, jenž s křikem vstane.
To dneska v hábech utahaných, jež svírá pěst.

Takový boj. V tvých mdlobách jeho síla zjevná,
v tvých směšných pádech protivníkův vzlet.
A je to boj. Praskající kosti a ne břevna.
Zde k růži pravé krve moh bys přivonět.

On ale předstírá ne propasti, jen strouha
mělčin nás rozděljuje, není proč se bít.
A směje se. Je chudák bez těla, je skvrna pouhá,
horstva a kontinenty má však za svůj štít.

Dál předstírá, namísto armád stáda ovčív,
točí se v mírném vánku mlýny větrné.
Kdo proti nim — je blázen, špatně skončí.
Srdce mu výsměch hanby krutý jednou roztrhne.

Quijote, rozjížděj se v nové zápolení.
Protivník v časy převléká se nerad jmenován.
Nerad se k totožnosti přiznává. Je ten, jenž není.
On černé slunce. Svržený bratr Serafů. Bůh much.

Jsou plameny, je krev, když povrch okoralý
setřeme s věcí loktem úzkosti.

Nevěřte, nejste zdaleka tak malí,
aby stín Kalvarie k vám až nedostih.

A nepohladil vás, když tvrdé světlo dějin
buší a šacuje do posledního švu.

Nevěřte krutosti, nevěřte beznadějším,
strachu, jenž pročesává trávu hřbitovů.

Patříte k epoše, co léto s křikem pavím
i jeseň brunátná plápolá opodál,
andělsky moudrým okem nechápavým
květiny s věží stonků hledí na vás žal.

I ptáci s nadhledu a skelné oči rybí
snímkují bez ustání v hloubkách lidských pří.
Co vyvolají však, když účast vřelá chybí
v kamení, v hlíně, v dřevě, v povětrí.

To od tebe, člověče na mučidlech, který zmáhán
selháváš tisíckrát, od tebe spíš,
od tebe čekají, že zdvihneš srdce kahan
a světlem, které dostalo, všechny ozáříš.

Březnový vítr letí z rovin,
však vlající hřívy nespatriš.
To pluje s hukotem povodňovým
řečištěm nebes mraků tříšť.
Kra drtí kru. Ty kyklopské moci
o slunce, o vzduch tak se rvou,
praskají, bortí, lámou se v bocích
zčernalým lesům nad hlavou.

Březnový vítr letí z rovin
s tou hořkostí orníc, jež drásá pluh.
Pln zvonů a dálek, pln blažených novin,
ač svištěním bičů skučí vzduch.
Nechává na rtech chuť po plameni,
švih biče — krve a potu trpkou chuť,
tu vlahost i oheň políbení,
jež trhají od nás buď jak buď.

Dech fialek nese v měkkých nozdrách,
od jehňátek jehněd, jež polaskal,
od lepkavých lístků je to pozdrav,
jež pohladil něžně a letí dál
tou modrou rozlohou polospánku,
přes rašení dálku nazlátlou,
kde Jitřenka kráčí bez opánků,
měsíce setby za ní jdou.

Ze sklepení vane, stok nakažlivých
puch přináší smíchán s myšinou,

z měst, ulic a náměstí, z domů živých,
co mrtvější nežli mrtví jsou,
nese pach strachu, pach ponížení.
Co stalo se zemi, co stalo se člověku,
od obzoru k obzoru v něm se pění,
vším lomcuje ve vzteku.

Na nebe buší, proč je zticha,
proč andělských polnic hlas
nezbožil hradby od Jericha,
jež osudnou smyčkou škrtí nás.
Oblohu čistí, chce na slunci místo
pro všechnu tu čeleď zelenou.
Je to pupenců bubnování, míz výskot
v sadech, jež na květ poženou.

Buráci zlobně v prázdných dvorech
s travičkou nízkou při zemi.
Slunce velkonoc na praporech
vzkříšených stromů nese mi,
mně, tobě a všem a je jich tolik,
těch zdejších, těch zdejších i odjinud.
Tak jak se otřel o srst polí,
teď žítečkem voní, hnědí hrud.

Ty bédnosti země, jak země stará,
starobo všem zde určená,
jen Kristus je mladý jak z hlubin jara
halouzka rosou zvlhčená.

Ptají se, přijde už to jaro jar.
Na strasti zimy člověk zapomene.
Zem vynoří se z teplých, vlhkých par
divukrásná jak Anadyomene.

Krev v spáncích šumí, šumí řeka tmou.
Přichází. Slyšíš kosa? Už je vlastně tady.
Halouzky lesklé mízou naráz rozpuknou,
nikdy tak nezněl koncert ze zahrady.

To je to jaro, které přijít má,
zmazané od trav, od orníc, od zlata jehněd.
Bezuzdné, kruté hmatá rukama
po srdci, které dosud nikdo nehnět.

Důtklivé vzkazy píše na vodu,
do vrásek vrývá, do skal, do cementu,
to kruté jaro příští, jaro národů —
Nač umírání zde, přistavte plentu.

Mně ale jaro s bédami i totožné,
to dnešní jaro dražší je než pozitřejší.
Přísát k své skutečnosti nechci nemožné,
nechci než pravdu, třeba sebe těžší.

Zkoušejí ptáci hlasy k pašijím.
Zmučené dřevo hodlá bíle vzkvésti.
Kdo přešel tudy se svým soužením
položil snítku na kříž u rozcestí.

Nerovné cesty lidské, cesty křížové
 smaragdem polí běží k rájům lesním.
 To dnešní jaro v koruně své trnové
 mně vlastně líbí se, o jiném nesním.

V zahradě dětství jabloň pase dál
 housátka na trávníku se stínem a světly.
 Voňavý deštík trávník česával,
 na večer o Zeleném čtvrtku jsme jej metli.

V zahradě dětství jabloň kvete zas.
 Přes oči, ústa, přes krk, přes ramena
 bičují zase tvář, jež hledá nás.
 Padejte hory, padejte lidé na kolena.

Kdo máte zalíbení v lidském hlasu,
 jaké to ticho nad ním prostírá se.
 Pro slova urputná rty zamčeny
 propouštějí jen ostrý sípot hlásek
 polknutou slzou ještě zvlhčený.

To není Fingalova slův lidského sluchu,
 lastura rozeznělá oceánem vzduchu,
 kam určena jsou slova modliteb.
 Ta slova vroucně pronášena v duchu,
 jež prudce podtrhuje lidský tep.

Nehybnost sošná v nohách a i v hlavách,
 jak s nocí den spíná se s levou ruka pravá.
 Nač nestačí, s čím nehne člověk sám,
 Stolicí hvězdné zde teď odevzdává,
 jí z dechu, tmy a ticha staví chrám.

Strach pominul jak hůl, již berou na psa.
 Ta slova nelze žádným písmem zapsat,
 jež z úst se nesou klenbou sedmi duh.
 Mincí, jež nenajde se nikde v kapsách,
 splácí se tady starý lidský dluh.

Modlitbo mužů, žen, modlitbo dětí,
 víc nežli práce je zde rukou spětí
 vstříc rozbouřeným vlnám světovým.

Víc nežli křičet je křik zadržeti
vnitřního chrámu tichem klenbovým.

A z moci bezmoci, když na krok vidět není,
modlitbou zasahovat v sám střed dění,
s anděly kopí lámat v Boží při,
co o hruď zdrávasů letících bez umdlení
třpyt hvězdy Jitřní tmou se rozráží.

Tmo blesky žíhaná, kam oči nevidomé
nezrozeňátek dohlédnou, kam potomstvo mé
se mnou a s mými všemi vstoupit má,
prostinká cesto, Betléme, Chlebný Dome,
rozkleň se nad náma.

Stromy v květu a oni nám umírají.
Tak z ničeho nic jsou rozhodnuti. Světe, buď zdrav, já jdu.
Jabloně v bílém a růžovém na špičkách vystávají
hledíce oknem dovnitř v tu tvář plnou odchodu.

K nekropoli dubnové noci jak dech krátí se cesta.
Vůně vlají. Hrdličky domlouvají tak důtklivě.
Sbohem, sade — až jindy. Ach ne že by život nestál
za ta muka, za tu hromadu strašných běd.

Ach ne, že by čas byl k smrti a úniku.
Tam venku spleteny větvemi rukou dvojice chodí tiše
mezi mladičkým listím, po čalounech čerstvých trávníků
držených k zemi zlatými nýty pampelišek.

Ne, že by spát se chtělo pro ten mráz, který na prach zdrtil
prstíčky listů. Pro skřípec bolesti, pro ten svár s údem úd.
Vzduch šepotem nabit, vzdechy lásky se vzdechy smrti,
něha s hrůzou se mísí jak nikdy snad doposud.

Oni však odvráceni, protože jinak, ach jinak nelze
od těch hořících dvojic, od jara, které kývá jim
zeleným šátkem vůně — buď sbohem jasmíne, střeňcho, beze,
oni ležící odcházejí pryč od cest a od krajín.

Ti motýli v svém zármutku zakukleni už nás jen rmoutí —
Ty kukly, jež pukly, ty otoky, hlízy, hnis a hlen,
to všechno zde zanechají, až vynesou se na své pouti,
bratří mráčeků svobody lační jen.

Zde nikdo už nerozluští jejich tvář, jejich dlaně,
 nedočte slavný příběh, ježž oni jen znali tak.
 A nikdy sad zrána se nebude slunci klanět
 s tím drsným křikem, ježž obrážel jejich sluch a zrak.

Teď si jej odnášejí v tmě pod víčky, která hoří
 i s krajinou dětství plnou trav, plnou sráznosti ostrůžků,
 i s černými blesky vlaštoviček na hedvábné modři
 oblohy, z níž věčnost k nim pohlíží.

Tím vladařským gestem smrti svět. přátele, nepřátele,
 oblaka, události, vše strhují k sobě v jeden ráz.
 Nic nemůže přečkat ten poslední pohled, nežli v těle
 s šubnutím krutým stane čas...

Ach oni, ach oni se svým osudem, jenž se končí
 mezi jítrem a večerem věčně novým,
 ach oni v našem osudu nedokončeném, který prošli
 s tím úsměvem očišťovacím.

Srpnový měsíc mezi haluzemi
 takový plod jen mezi plody všemi,
 jež dozrávají už a stromům s hlavy
 nehlučně padají do luční trávy.

Živote, nevím proč a nevím ani,
 kdo vzdaluje rok za rokem od našich dlaní,
 od našich úst tvé plody stále sladší.
 Natáhnout ruku tady nepostačí,
 v tišině dusné zavanutí žádné
 nepohne jimi, neshodí je na zem.
 Nežčervenají vedrem ani mrazem,
 steskem a odříkáním moudrost sládne
 v té oblasti, ježž těšila by dlaně.

Však stojí za to muka snášet za ně.

Manželství sní se — modrá mapa dálky,
jež blízkostí se stane nejbližší
vracejícím se z žalářů a z války,
až v hlasu ženy slunce uslyší.

Trneš, ta představa co za kouzlo má,
kromě v tvém těle vězněném
že ještě jedenkrát a jinak doma
jsi v ženině světě tajemném.

Z jejích očí jak z otevřených oken
v zelenou propast popatříš,
oslněn znovu paží, šíjí, bokem,
skloněním křehkým, které neslo kříž.

Jablko, růže stokrát lahodnější
z jejích rukou se zdvihnou ke rtům tvým.
Přes vršky v modru, na něž teple prší,
brouzdat se budeš jejím královstvím.

Věci jak hvězdy daleké a krásné —
ta hudba sfér zní v tichu domovem,
kde stromy šeptají si a vzduch žasne
mateřstvím jejím hořce provoněn.

Paměti pomoz, ty lampo duše sviť mi,
zelené srdce lesa slyším bušit zas.
Sklouňte se jilmy, sklouňte se v keltské přítmi,
ať střepinky snů mi do očí přší z vás.

Ať sním ještě chvíli, jak zeleň v proudech lávy
výbuchem jara stéká po stráních,
šlehají dosud plameny stromů, na obloze trávy
zas možno je čísti v těch zářících souhvězdích.

Já spal, svět otáčel se, to možná s ramen
oblohy sesmekl se ten divukrásný plášť,
ty bytosti z rosy a světla, jak zlato, jak plamen
každá z nich krásná zvlášť.

Kukačka kuká, já spal a už jsem vzhůru,
dokola plno očí upírá se v mou tmou.
Zlaté mřížoví metlic, úponky, listí a kůru
jak slepec hladím a hmatám a v prstech zas zbožně mnu.

Nehodný po slunci šlapu, jdu zeleným ztroskotáním,
tou závějí červánků přes suchopár, louku, les.
Každý svícen je vznícen — až z dávných prázdnin
kostřava mává, zavání hořce černý bez.

Z prašivých koutů lopuch a kopřiva ode zdí kývou,
zdaleka kostelní krása divizen zve mě —
rozpásáno běží mé léto s žit vlající hřívou
lehký šat hrachorů přes kolena země.

Jak vítr čtu dopodrobna v té hučící knize její,
 čtu stébel a listí spletený, těžký text.
 Rostou na troskách, na bojištích a nejsou z dějin,
 ta vlečka tichá, jež smazává lomoz lidských cest.

Čtu vás, mladá slunce, jež vzházíte nad podsvětí
 hlíny a hrobů v svůj krásný a krátký čas.
 Jste vlhlost a oheň políbení, jste záchvěv, jenž letí
 z noci muže v noc ženy, jež trhá vás.

Než vás jen mrtvých je možná více. K nim kořeny svými
 se obracíte, vašimi rty vzduch jejich se dere k nám.
 Jste barevný závoj mezi námi a zemřelými,
 prstíčky mrtvých dětí zdvíhaný tu a tam.

Jak říci slovo a slovem nepolekat
 ty nevědomé, ale nikoli nevidomé.
 Zázemím smyslů probíhá neklid jak vítr travou.
 Vidí. Z lesů pohádek vychází bílá bytost
 za sebou jako křídla šero času, kdy nebyli ještě,
 před sebou cesty v roce a v zlaté zeleni rána.
 Slavnost se připravuje. Jen uhodnout těžko,
 co to bude tak krutého, voňavého a čistého jako blesk,
 že to budí právě tolik hrůzy a sladkosti jako blesk.
 Není koho se ptát a ta z pohádek zůstává pořád
 tak daleko. Do tváře nevidíš jí. Je to maminka?
 Je to sestra? Do tváře nevidíš jí. A ty bys tak chtěl,
 aby to byl někdo docela blízký, tvůj a náš.

Lesy z pohádek plné muchomůrek a ježibab
 ježí se na obzoru studené, tmavé. Jen ona
 blíží se sluncem a kopretinami, sluncem
 a bílým jetelem, z něhož vychází vůně a hukot včel.
 Květy se otvírají a nevadnou. Mezi jarem a létem
 tam kdesi počasí stojí. Jasno. Kopyta běsů ještě
 nekalí vodu studánek, jen k růži se přidává
 nová růže a k červnu červen. . . Ó Královno květů a trnů,
 Matko mrtvých i nenarozených, nedopust', aby
 stín pohoršení pad na cestu těch, kdo se chystají právě,
 aby co jiného než slunce a vůně a hukot včel
 naplňovalo prostory jejich smyslů, co jejich duše
 sestry hrdliček poletují ve zlaté kleci vesmíru
 pořád ještě paní všech, paní všeho.

Bylo venku a bylo uvnitř.
 Týž vánek vanul
 mezi hodinou jitřní a hodinou večerní.
 Oddanost svačců k slunci a k stéblům tam venku
 se s úpěním opakovala v úponcích prstů,
 jež hledaly slunce tam uvnitř,
 zatímco bílé zvonky se přiklápěly
 příliš velikým štěstím světla.

Byl květen a pohřmívalo z blízkosti Letnic.
 Oblaka těžká deštěm praskala na švech blesků.
 Lesy kouřily a pivoňky měly naspěch
 rozhořet se na prsou léta,
 rozhořet se na prsou oltářů a nebylo,
 kdo by tam běžel s nimi, ještě než se dokutálí sem ta dutá
 obava hrozeb
 dunících prázdňem mezi hvězdami, mezi slovy.

Ale my byli ztraceni
 na dně jara, jehož smaragdy nabíhaly
 mosaznou žlutí polnic,
 žlutí, modří a červení léta, jež zdaleka nadcházelo.
 My byli jako víko a nádoba, jež ležely dlouho,
 ležely dlouhé roky rozhozeny daleko od sebe
 nepřítčným výbuchem krutosti.

A nikdo nezvedl víko a nezvedl nádobu,
 aby je přiložil k sobě,
 aby víko zas přikrývalo

nádobu, která ustavičně překypovala svým živoucím ohněm.
 Nikdo loktem soucitu nesetřel ty překážky nastavované znova
 mezi muže a ženu
 ze zdí, schodišť a dveří, z měst, ulic a nádraží, z dalek
 a z papíru, ze skla a z netečnosti života, jenž se valí
 přes bojiště a hřbitovy.

Nikdo, po léta nikdo nespojil ruku mužovu s rukou ženy
 a nenechal je o samotě pod hvězdami s travou a lupením noci.
 Až teprv teď jabloně se smilovaly v svých odkvétajících
 závojích
 přistupující o krok, o krůček blíže k našim rukám a tvářím.
 A jak noc pokračovala ve hvězdách,
 kohouti oddalovali svítání
 na tvých ramenou a na tvém čele.
 A také pěnice kvůli tobě se nemohla odhodlat
 zvěstovat jitro zroseným kopretinám.

Prodlužovalo se ticho noci,
 prodlužovala se rosná dálka mezi námi a dalekým světem,
 jenž se probouzel za stěnou lesů, za zdmi osad a měst.
 Sluneční oří hrabali v růžovém písku rozbřesku
 a s námi zůstal jen déšť, jenž se rozrůstal v hučící,
 hustý přívál
 k velkému zadostiučinění stébel a rosníček,
 jen léto, jež začínalo v paličkách pivoňek
 dlouhé a nádherné slibovalo tolik radosti tolika lidem.

A nebylo nikoho, kdo by zabránil ohni, aby hořel.
 A nebylo nikoho, kdo by bránil vodě slz, aby tekla
 odplavujíc z našich očí ta šeredná, těžká léta,
 šero, prach, pavučiny a úzkost
 dnů bez večerů, večerů bez nocí a nocí bez dnů.

Už od rána shluky pytlově těžkých mračen
 mají zálsuk na bílé prádlo mráčeků visící oblohou.
 Jabloně čelem v slunci, s prosebnou travou u nohou
 čpějí létem. Žár do plůdků prudce stáčen.

Ten příkaz osinám, trnům být vřezán, být vtlačen.
 Had v křivuli těla jed přikapuje. Nic nezmohou
 proti olovné tíze ani lilie s vůní svou.
 Jas vrávorá tupě nemaje stanout na čem.

Teprve když blesk obnažil skutečnost na kůži,
 vody se provalily. Plet kaluží
 chvěje se podobána neštovicemi deštných kapek.

Kouří se z prádlen lesů. Chladivé paže bystřin
 ždímají sukně trávníků, plachty polí, palouky s mokrým
 kvítím.
 Dlouho už odpíranou vlahostí sad opojen čvachtá, krápe.

Celou noc poslouchám šumot deště. Skleněný
 smyčec jeho struny lip rozechvívá.
 Co spalo němé, všemu jazyky rozvazuje,
 vše skrání a oživuje ta šumící voda živá.
 Z korun listnatých kůrů hlasy lidské i andělské
 znějí s pozouny, s bubny a zas voda jen zpívá.

Nespím v snách unášen hlasem vody, jež hudbou se stala.
 Na tom koncertě letní noci jsem vášnivým posluchačem.
 Slyším dřevo a spánek a trávu a kamení na silnici,
 věci blízké hovoří s tím, co přichází chůzí mračen.
 Minulost plná listí jde naproti budoucnosti
 bezpeřenci, co prokřehlý pípá deštěm smáčen.

Prší, déšť voní a stříká. Ty drobounké krůčky, jež sbíhají se
 na ochozech noci a padají potom zdlouha
 do vlasů tmy, do černého listí, do klasů s vůní chleba.
 Je to úchvatný koncert. Debussy, Haydn. Je voda to pouhá
 z kanálů, stok, voda plačka. Tvář mrtví v ní omyli si.
 A hlasem hromů teď pročištěna se na listí strouhá.

Voda kropenek, voda domovů, kalná a ponížená
 voda pomyjí tolikrát vzatá na nebesa.
 Teče zas obloukem duhy nadlehčena
 vrací se, odkud přišla, do trávy měkce klesá.
 Voda povodní hrozná s chlíštěním rozbíjí se
 o sklo rybníků, vonící bleskem lesy česá.

Voda oceán, voda slza, jež žhoucí padá
 tmou osudů lidských. Slyším ji temně znící
 v každé slze to moře hořkosti, v každé slze,
 jež přítomnosti po tvářích stéká návštěvnici
 nemocnic, žalářů, bojišť. . . Voda vězeň a voda voják.
 Slyším ty kroky v dešti a tmě se vzdalující. . .

Stříkej, dešti. V tvé jediné kapce blaženost křestní skryta.
 V tvém cupitání bych světlo chtěl nalézt dětských zraků.
 Dál tenounké prsty kapek buší v zelenou klávesnici
 a v strouhách varhanově vše hučí voda po lijáku.
 Dohřmívá v dálce, léto odchází, zahrady na shledanou.
 Zbude jen vítr a slunce a na nebi hrstka ptáků.

Léto sis přál. Palčivé, krušné. Prostě léto.
A když teď mračna jdou a prší pořád,
už ani nevzpomínáš, zdali je to,
to léto tvé, kdy slunce bije do řad
žit těžkooděných, jež vzdávají se.

To léto s copánky ječmenů proti nebi
rozpálenému jako měď, jak ocel —
Už ani nevíš, nezdá se ti, že by
mělo být jinak v tomto mokrému roce
s mlhou, jež sype se jak žlutý písek.

To léto nesmírné jak slunce, jako moře,
to hromování oblohou, z níž teple crčí,
Lesknou se záhony, blaženě z vlhké modře
derou se hroty trav i černé hřívky smrčín,
jež hřeben blesků prudce pročešává.

Obloha plná pavučin, však dále kousek
meč jasu rozťal je a stromy sluncem třestí.
A zase hřmí, zas břicha mračen dmou se,
cupitá travou teplý letní deštěk.
Vzduch po polibcích voní, voní tráva . . .

Zas kohoutci chraptivě kokrhají ze vsi,
zvolna den za dnem vstupuje ti pod víčka
to léto letošní s oblaky, s hlínou, s lesy.
A ty, a ty písněmi zvučíš celičká
jak sad, jako ta země pod nebesy.

Svědku mých usebrání, který stáčíš ke mně
svůj květ, z rosy a světla vytepané terče,
krajkoví drahocenné z černých dílen země —
ty voníš drahým lidským potem, který teče
z námahy, z úzkosti a z lásky.

Z koutů zahrad činely tvoje tiše zvoní
k těm slavnostem, k nimž bratři tvoji menší
stébla a lodyhy, zelení Šalamouni
v atlasu, brokátu, a jiní prostí, pěší
ze všech stran vlní se a přelévají.

Jsi v tom, jsi při práci, když devaterá zeleň
v kotlích dnů bouřkových se míchá, tře a vaří.
A každá travka slyší, vstávej, neleň.
Je čas, čas svatební, už lampy v loukách září
olejem slunce znovu dolévány.

Také tvé talíře ze skla a ze smetany
vysoko nad stébly jak slunce zaskvíly
mravencům, kteří v trávě rozbili si stany
a o těch sluncích sní. Tak možná květy, sní-li,
sny motýlům se podobají.

Mně ale bližší jsi a potem hořce voníš,
jak matka skloněná nad chlebem, nad dítětem
spěchá a voní tou námahou sladkou, pro niž
taková dálka mezi domovem a světem,
kde není zadarmo, kde z lásky není.

Je pokoj nesmírný v tom, co tvých listů oddych
tvá vůně zvěstuje. Je pokoj ještě větší
za větví, kterou odhrnu, za tichem lodyh
v travnatém, bosém království, jež mluví řečí
třpytu a šumu křídel, trav a úlů.

Já tebe, tvých se ptám, co pro nás znamenáte.
Je mnoho vás, jste armády, jste říše,
a k slavným přehlídkám snad připravit nás máte,
kam s obolem smíření na jazyku tiše
vstoupíme jedenkrát.

Ta oblost, jež lahodí dlaním, to maso dužin,
jež dělá dobře rtům, jazyku, dásním a hrdlu.
A barvy, jež vzaly slézům a růžím,
pleti dětí svěžest svou.

Už od květu kolébány v náruči rosných vánků,
prsty jitřenek hnětly padavčí tvrdost jejich.
Pak celé dni žár sluneční chytaly do svých džbánek,
dukát za dukátem z výsosti kanul k nim.

Co nejhlob rukama větví smáčeny do oblohy
tmu kořenů s krví světla míchají ve svých šťavách.
S mízou myšlenka hlubin v ten šumící pohyb
listů a snítek stoupá k nim.

Celé hvězdami kropenaté, mají chuť po fosforu
červnových blesků. Měsíční něhou ženství
omývány vznášejí se v závratí letních korun,
svítí na čelech keřů i nad zemí v trávě najdeš je.

Plny šumu i ticha z té úchvatné pantomimy
paprsků, rosy a zelených vlasů trav,
jak za světla do tmy zem kroužila s nimi,
ti sousedé ptáků a včel . . .

Jen krátce tu milenci přešli, jen krátce máje a červny
a už žebříky přistavují k těm domovům vzdušným.
Rty bobulí potřísněny, mezi břečtanem zjevný
starý bůh opojení se v slunci mih.

Řinou se purpurové, višňové, rusé šťávy.
 Na vrcholcích léta ty dužnaté, vonné hvězdy.
 Radujte se s dětmi a ptáky než ze své slávy
 do bláta spadnou, s hnilobou smísí se.

Česejte jablůň a révu, plňte se kádě a vědra.
 Ještě než krev Abela vykřikla k hvězdám, krev hroznů
 k proměně předurčena — ta vlna štědrá
 čistého opojení zaplaví srdce tvé.

Zatímco jsem spal,
 vlhká červnová noc hleděla oknem dovnitř
 v to řečiště tmy, v níž tonulo mé lůžko.
 Stůl, židle a skříň navazovaly rozhovor
 jedna s druhou,
 s věcmi dalekými i blízkými.

Stůl, který přešlapoval jak medvěd
 se sklenicemi a zbytky večere na svém hřbetě,
 židle s nákladem šatů, jež jsem přehodil přes ní,
 tiše sténala pod břemenem starostí přelých ze mne
 do těch starých a dobrých šatů, jež znova nosím.
 A skříň s chuchvalcem tmy na své lesknoucí ploše
 šeptem vyzrazovala naše nesnáze
 hvězdám, jež ryly svým démantem do skla oken,
 žluté oběžnici, možná Venuši, možná Marsu,
 visící klidně tam vzadu
 nad starými lesy, kde ví o nás šelest třeslic
 i dračí skřek.

Lípy před oknem zašelestily a zas zmlkly,
 jako když někdo jde.
 Byl to vánek, ten listnatý posel všech stromů, všech lesů
 na této straně noci.

Tu a tam
 třpyt sklenic problesk tmou.
 Zapraskalo
 v podlaze nebo v nábytku,
 jak se dorozumívaly o krocích dávných živých.

Nahluchlé zdi, kamení cest i sypkost orníc
 spojovaly se nehlučně s jinými podlahami
 a s jiným nábytkem,

kde spali jiní živí.

Celá země ověšena spícími jak roji včelstev,
 kde to hučelo sny mužů a žen a dětí,
 a všichni čekali,

až se přežene ta černá vánice tmy.

Všichni čekali na kohouty a skřivany,

až se vlhké a studené kry temnot dají zas v pohyb

a uleví se lístečku, jenž celou noc nesl ledovou kapku rosy,
 a uleví se židlím s přehozenými šaty starostí přes jejich

opěradla

že jsou doma,

obklopeni teplým šelestem nábytku, zdí a stromů.

Jako kdysi

je zde. Jako kdysi

měsíc hospodář kývá mi za lipami,

abych přišel se všemi svými slovy

vykoupat se v rosné svěžesti listů nahoře,
 stébel dole.

Na každé slovo jeden list a tolik a tolik stébel.

Na každé slovo jedno stéblo a tolik a tolik skutečnosti.

Jak chceš.

Proti tomu, co vyslovím

s upřímností člověka na mučidlech

zdvíhá se blaženost mlčení

šťavnatá, kyprá a vonící,

jež bude prostupovat můj spánek,

můj zelený letní spánek,

plný předtuch, jež se chystají vyplnit

za dveřmi příštích let,

kde budoucnost na mne čeká

netrpělivě přešlapujíc

a s ní smrt.

Já se vrátil

tam zdola, kde nebylo stébel a listů,

v tu zelenou všudy přítomnost léta, jež vrcholí,

a všechny věci nalézám na svém místě jak kdysi.

Od oblázků věky přihlazovaných bříšky bystrin

až po Sirius v černé komnatě noci,

květy, kamení, déšť i křídla

všechno si odpovídá v té hře plné vážnosti.
 Věci těžké a nepochopitelné jak bolest dětí
 leží v samých základech noci s pomluvami a zoufalstvím,
 a co hnije a rozpadá se,
 místo nenalézá už před očima hvězd,
 zatímco mráčky tak lehké, že jimi hne
 dech nenarozených,
 letí nade mnou ještě maličko zbroceny krví světla,
 předzvěst budoucnosti, jež jedenkrát půjde tudy
 krutá a krásná, jak chceš.

Jsem sám a proti mně tolik bytostí z rosy a ohně,
 tolik osudů, tolik hvězd a všechny mi mají co říci
 v tuto hodinu, v toto léto, kdy vracím se.
 V tu zelenou letní noc plnou šepotů tajemných
 slyším hlasy, slyším ta jejich pojd, pojd, pojd.
 Trhej na kousky, odhazuj závoj za závojem
 šero a mdlobu, léta v hadrech a pavučinách.
 Jen nepokoj, jen svatý svůj neklid v sobě ponech
 až do konce věrný sobě sám. . . Plný hlasů a kroků
 jak město osvobozené trhej na kousky,
 odhazuj závoj za závojem ta krutá léta
 ze srdce, z myslí. Proti nikomu
 záští už neohříváš. Vidíš je všechny,
 jak přicházejí, jak strašlivě přicházejí.

A ty v tuto hodinu, v této zelené letní noci
 pod hvězdnatým stropem stromů malichernosti zhrozil ses
 nechápaje, že méně než všechno je možno přát si,
 když hvězda padá. . .

A vrací se zase jejich den.
 Jen ony se nevracejí ze své cesty nohama napřed
 přes práh domu
 napodobujícíe dospělé mrtvé, jak rády tak napodobovaly
 dospělé živé.
 Čtyřikrát rozploutí zašumělo a studený, opotřebovaný
 a kalný sníh
 byl vystřídán vonným a křehkým růžovým závojem
 přes ramena jabloní. Čtyřikrát trávník se zazelenal
 a zrudl zase,
 čtyřikrát, vždy jinak, vždy hlouběji zmodraly hlasy ptáků
 držících jarní večer nad vrбами vysočiny, žita vymetala
 a dozrála
 a byla svezena a fábory stébel na stromech podél cest
 povívají v podzimním ránu a jabloně počtvrté sklánějí se
 pod tíhou v sadech a podle cest, jen ony se nevracejí.

Čtyři léta

a ony se nevracejí. Zato já jsem se vrátil,
 chudá náhražka jejich zvučící zpěvné přítomnosti,
 jež dosud nevyprchala plna půvabných zkazek o nich.
 Jak dlouho ještě, ale bez drásavosti budeme vzpomínat
 na jejich drobné skutky, brát do rukou po nich
 šátek či malovánku, jež přijaly kdysi otisky jejich prstů,
 i s vadami výslovnosti citovat jejich výroky případné,
 jejich záliby v převlékání, v hadříčkách, střepech
 a kamíncích,
 tu dravou zvědavost dětství,

jež rádo všemi smysly se hrabe ve skutečnosti
teplé a huňaté,

jež se hýbá a utíká jako králíček, jako štěňátko v slunci.
Pořád ještě víc duše než tělo řinulo se z nich tiché světlo
jako z růží a vzácných stromů, měly své dobré známé
mezi ptáky a květinami, a peříčko, list či hlásek
jim přinášely poselství, že něž by básníci vděční byli,
na dosah dětské ruky se vršila tajemství, jež možno bylo
rozluštit jen klíčkem z ráje. A ony jej dosud měly.

Jejich neopotřebovaná, křehká těla ve všem a všude
byla poslušna duše, své paní, a přece tak svobodna
Doposud bez hrozných rýh náruživosti v mozkové kůře.
Nepotřebovaly se přemáhat a byly dobré
Vždycky jak lampy v rukou panen, jež čekají na ženicha,
zářily připraveností, až se dočkaly konečně.

Čtyři léta a ony se nevracejí.

Zato já jsem se vrátil a ptám se proč.

Proč mne dojmá ten jejich tehdejší kvapný odchod
Proč ta čtyři minulá léta jsou kulisou jenom chabou
dveří na zámek a oken zamřížovaných, která
se rozplývají.

Jsou a nejsou a já stojím zas nad jejich rakvičkami
ještě bez víka a pozoruji, jak dílo zkázy smrt začíná,
ta neurvalá bořitelka, již přikrašlovat si netřeba.

Žádný z jejich emblémů nevyjádří tu ničivost naprostou,
s níž se pustila do jejich rukou, oblouků čel
a zhaslých hvězd
jejich očí, do té vyvážené a nádherné stavby chrámu

jejich těla, na jehož budování jsem účast měl
slepotou a úpěnlivou. A teď stojím zas nad jejich
rakvičkami,

teď před čtyřmi roky v téže světnici, kde píši svou báseň
pod obrazem Sedmibolestné, jež s účastí přihlíží.
Je to chvíle, je to věčnost, listí venku už zvolna padá,
jak zlatý hřeben jeseně pročešává chocholy Vysočiny
a plachty mlh po ránu se protrhávají nad potoky a loukami.
Listí do vody padá, do hlíny a do otavy, již shrabují
spěšně a opožděně tohoto roku, jež bouřemi krásný byl.
Ženy otavu hrabou a smrt pořád má málo, i tyto
dva snopečky
zmizují beze stopy v její stodole, jež prázdnotou zívne jen.

Sedím v své světnici, odkud rakve už odnesli,
je podzimní ráno

dnes či před čtyřmi lety či ještě snad někdy dříve.
Za okny místo mříží mám květiny a přece volný se necítím
Houžvemi kořenů svázan se zemí, v níž to vře,
s osudy, které se připravují všude pod mechem pod ornicí,
brblavý šepot hlíny se mísí s hlasem hodin, jež bijí.
Černí pantheři lesů protahují své dřevěné hřbety
a potí se pryskyřicí, jak slunce stoupá a ostříží vrhají se
na svou kořist. Smrt pořád má málo, i naše dva snopečky
zmizely beze stopy v její stodole, jež prázdnotou zívla jen.
Ostříží krouží, v šeru smrčín jed číhá pod kloboučkem
zálužným.

Třešně rulíku hoří v rukou děvčátek, jež netuší
blízko smrti.

Co nehod, co neštěstí pracovalo tu pro ni
 za ta čtyři léta ve vzduchu, v moři, v dolech a na silnici,
 co povodní, zemětřesení, ale já se nestydím ani se
 neomlouvám,
 že ze všech těch smrtí mě nejvíce dojmá smrt těch dvou.
 Byla to krev z mé krve, viděl jsem její pramének,
 jak zdvihá se dvojmo
 přes dřevěnou ohradu přítomných nízkých let,
 byly to oči mých očí a měly dohlédnout dále
 přes hučící propast noci k slunnější budoucnosti.
 Zpěv kohoutků letošních tam ochraptěle se ze vsi nesl
 i smyslný husí křik, jenž k lesům stoupá. Ale to není
 ten hlas, jímž žije a sténá a křičí ves. Ale to není
 ta skutečnost, které se klaním se stromy samotáři,
 co kořeny ve tmě a šlahouny blesků kolem beder
 pijí klokotem kov modři, kov modři i chladný jas červánků,
 vždy sami, vždy ve střežehu proti smrti. Ale to není
 ta končina, kam odebraly se naše dvě. Je poledne,
 hledím do slunce mírného podzimkově, zas hrana zvoní
 a já je vidím, jak ubírají se spolu dvě
 po tom chodníčku, jež víra má znova a znova
 z pochyb a nejistot odvažuje se rozklenout
 neposkvřněným blankytem nanebevzetí, nad poli,
 kde lidé sejí a smrt si žádá každého zrna, jež v hlínu padá,
 nad lesy s klubky zmijí, skřekem dravců a ježibabami
 muchomůrek,
 nad silnicemi, kde pořád někdo přichází k úrazu,
 nad tichem návsi, kde děti si hrají a je jich méně než
 skutečně.

Smrt pořád sbírá mezi dětmi i skřivánky, na světle,
 ve tmě,
 její cesta vede jen z prachu do prachu a viděl jsem,
 bylo jich tolik
 co z hlíny se vynořili a s hlínou zas smířili se už
 v dětství mém
 Nemá to smyslu a hned bych se přidal k rouhačům
 štekajícím na Boha jak psi na měsíc
 hned bych vypočítával všechna ta hrozná nedopatření
 jež zanechal ve stvoření, ty díry v jeho vesmíru děravém,
 ty nástrahy, záludnosti a úskoky, jež nejsou ani krásné
 jak tygr a leopard,
 ani nejsou hrozné jako kometa, blesk či hroznýš a krajta
 snad
 Ty ohavné výrostky vlhké a bledé a věcem stydkým
 tak podobné,
 do nichž kopáme cestou lesem a praskot větviček pod
 nohama se rozléhá chrámovým tichem tím
 A co s kopřivou, sršněm a blínem a havětí slizkou
 a zelenou,
 již se prodíráme s bokem nechráněným a odkrytým
 všem žahadlům, ostnům a trnům
 Hned bych se přidal k rouhačům štekajícím na Boha
 jak psi na měsíc
 kdyby smrt nebyla nic jiného než převalení se z hlíny
 do hlíny.
 Pak právem mohl bych Bohu vyčítat, proč je vzal,
 ty dvě a všechna ta děťátka, jež zašla za panování
 Herodova, jež pořád trvá

Proč jim nedopřál delší mezeru mezi hlinou a hlinou
jako nám.
V právu bych byl, kdyby smrt nebyla nic jiného nežli to
Ale smrt to je skok, tygří skok víry přes propast nejistoty
a rozkladu,
skok tolikrát opakovaný až vzpíná se jako most
blankytem nanebevzetí, a ratolesti a studánky
v procesích dole táhnou pahorkatinou tesklivou
Všude uklizeno jak na slavnosti, opium dýmu se
k lesům táhne.
Je podzim a krávy se popásají na stráních sluncem
prohřátých
i ony samy nesou na bocích slunce a z očí nám ztrácejí se.
Dál a dál do minulosti s vůní mléka a mateřídoušky
žvavý zvuk
jak škubají bodlák, ovsík na stráních sluncem prohřátých.
Mezi jejich boky vonící sluncem a trávou se schovalo
dětství mé,
jejich očí plných pokojné moudrosti já zeptat se netroufám
kde je dětství těch, kteří se narodit nesměli, kde těká,
kde těká
hledajíc ráje ztraceného jako já hledám chlév s vlhým
crkotem mléka a s řetězy, které o žlab zvoní, když
stmívá se,
teplo chlévů přitisklých k teplu jizeb a jizeb stulených
k chlévům
za strašných zim, kdy dech hovádka mísil se s dechem
lidským

tisíce betlémů se skrývalo pod sněhem vysočiny až na kost
promrzlé
s jejími kapličkami a kostelíky, mukami, kříži a obrázky
podle cest
Všude se rodily děti ti malí človíčekové s královským
majestátem své čistoty
majetníci jednoho dětství, jež cenu větší než království
celé má
v tom tragickém pachu krve a mléka, v tom tragickém
pachu počátků,
společných s hříbátky a telátky a všemi mláďaty zvířecími
— — — — —

Epitaf

*Báseň věnovaná spoluvězni a příteli
dru Miloši Skácelovi*

Živote můj. Jediný. Tento. A ne jiný.
 Nezdáš se. Jsi. A trváš prchaje.
 Skutečný. Můj. Jsi kost a krev, z níž pijí stíny.
 Boliš. Klikatě klopotná tvá cesta je.

Vpravo a vlevo v těsné motanici
 životů jiných, vršících se k hvězdám až.
 Cizí dech uslyšíš jak vítr ve pšenici
 z dálky tak strašně blízké, že až závrať máš.

Však nikdy nepřekročíš. Pořád sám a zvláště.
 Láskou se nezadrhla s jinou tvoje nit.
 Zřetelně rozeznáš ji, vtkanou ve vzor pláště
 života širejšího nad vzduch, nad blankyt.

Jen chybný krok a cizí stébla drtí.
 Za všechno odpovídáš. Všechno k nohám tvým
 se sbíhá z nižších šířek života a smrti
 jak poledníky bílým tichem polárním.

Vy životy z života mého vypučelé.
 Vy oči z očí mých, jež dohlédnete dál.
 Polibek usmíření cítím na svém čele —
 Můj život byl a bude, aniž se jen zdál.

Předkládaje čtenáři Zahradníčkova „Čtyři léta“, mám za to, že užitečnější než jakýkoli hodnotící soud bude zpráva, která by, byť i co nejstručněji, osvětlila vznik a pozadí nejen této sbírky, ale i celé Zahradníčkovy básnické pozůstalosti, která není, až na malé ukázky, otištěná v posledních třech letech porůznu v časopisech, známa. Zahradníček nemohl od roku 1948 publikovat. V této okolnosti, stejně jako v pohnutých osudech posledních devíti let jeho života a náhlé smrti, se odráží i stav rukopisů.

Podle vzniku jednotlivých básní se dá Zahradníčkova pozůstalost rozdělit do tří skupin:

První tvoří „Znamení moci“, rozsáhlá báseň o osmi stech verších. Kolem ní se kupí drobnější básně stejného ladění i výrazu. Okolnost, že je jich poměrně málo, se dá vysvětlit tím, že Zahradníček v oněch letech usilovně pracoval na překladu „Božské komedie“. Nelze ovšem vyloučit, že se některé básně tohoto období ztratily.

Další básně vznikaly už za mimořádných poměrů.

Jan Zahradníček byl jako „člen“ náhodně sestavené „ilegální skupiny“ zatčen 13. června 1951 v Brně a odsouzen v červenci 1952 k třinácti letům vězení. Trest si odpykával postupně v Praze, v Brně, znovu v Praze, na Mírově a v Leopoldově, odkud se po amnestii 12. května 1960 vrátil ke své rodině, za trest vystěhované z Brna do velkomeziříčského Uhřetova, kde 7. října téhož roku zemřel. (Jenom k dokreslení celkového obrazu připomínám, že Zahradníček byl usnesením soudu ze dne 16. června 1966 v celém rozsahu domnělé viny zproštěn.)

V období devítiletého věznění vzniklo (zatímní odhad) kolem sta básní, které jenom z technických důvodů dělím na dvě části: na sbírku s prozatímním názvem „Dům strach“ a na přítomnou knížku „Čtyři léta“.

„Dům strach“ má obsáhnout verše z let 1951—1956, psané ve vyšetřovací a soudní vazbě v Brně, ve Znojmě a v pankrácké věznici, kde byl Zahradníček zaměstnán v tiskárně. Básně tohoto období, které se dostaly z věznic

různými cestami, došly na místo určení značně pozdě, v době, kdy sbírka „Čtyři léta“ byla už připravena k tisku, a bude je třeba teprve ověřit a konfrontovat s kolujícími opisy.

To je hlavní důvod, proč vychází napřed sbírka časově poslední. U ní je vydavatelská situace zcela jiná. „Čtyři léta“ jsou verše z let 1956—60, vzniklé na Mírově, v Leopoldově a na svobodě. Tyto básně Zahradníček nosil léta v paměti a po návratu je rekonstruoval (včetně několika básní ze sbírky „Dům strach“). Dělal to v předtuše smrti zřejmě velmi chvatně. Někde chybí verš, jinde celá sloka, jak selhávala paměť. Tak třeba báseň „Na hradbách trojských“ je torzo, které proto do „Čtyř let“ nezařazují. Na jiných básních je chvat patrný i v tom, že zahradníčkovský charakteristický výraz je tu a tam spíš jakoby suplován, než dotažen, a předpokládal definitivní redakci. Smrt však byla pohotovější.

Přitom není jisto, zda si Zahradníček zapamatoval všechny básně, které v žaláři napsal. Sešit, do kterého směl jednu dobu na Mírově psát, se prý ztratil. Byl by znamenitou kontrolou nejen pro celkový počet básní, ale i pro původní znění. Stejně cennou pomůckou by byly rukopisy básní, které Zahradníček ukryl ve vězení a které jsou zatím nepřístupné, i když je pravděpodobné, že jsou ve své většině totožné s texty rekonstruovanými po návratu z vězení. Jistou oporou pro srovnání by mohly být i básně, které Zahradníčkovi spoluvězni memorovali a v dobré vůli kolportovali po všech věznicích a táborech. Jedna z nich, například, šla via Bartolomějská ulice — Jáchymov a po sedmi letech dorazila takřka neporušená do Prahy. Jiné však byly značně deformovány a další se Zahradníčkem jen křely nebo mu byly omylem přičítány.

Texty „Čtyř let“ jsou věrným zněním rekonstruovaných rukopisů, upraveným jen podle současného pravopisného usu. Nedůslednou interpunkci však zachovávám. Několik básní včetně básní pro děti nezařazují a ponechávám je do definitivního kritického vydání.

Odkud titul „Čtyři léta“ a názvy tří oddílů, které jsem vyvodil z celkové struktury?

Sbírka shrnuje práci čtyř roků — od července 1956 do září 1960, což je ovšem jen vnější kritérium. Důležitější je vnitřní význam těchto čtyř let:

V září 1956 dostal Jan Zahradníček na Mírov zprávu, že v třebíčské nemocnici umírá na otravu houbami jeho žena Marie a tři děti, Jan, Zdislava a Klárka. Vězni byla povolena dovolená s výslovným příslibem, že se už nebude muset do vězení vracet. Zahradníčkovi byl totiž — a to budíž už zde pro věcnou paměť připomenuto — zásluhou Jaroslava Seiferta, který intervenoval osobně u presidenta Zápotockého, snižen trest na devět let, takže byl vytvořen předpoklad pro podmíněčné propuštění. (A. M. Píša, který zároveň se Seifertem podnikal stejnou akci v můj prospěch, neuspěl, ale bylo by nevděčné nezmínit se o jeho dobré vůli.) Zahradníček šel tedy na dovolenou, ale přišel pozdě; lékařům se sice podařilo zachránit Zahradníčkovu ženu a syna, ale obě dcery už byly mrtvé. — Závěr této tragédie odpovídal duchu doby: Správa věznic se tehdy při svém slibu dovolila krutý, ale velmi běžný žert, obvyklý hlavně při amnestiích: Zahradníček se po čtrnácti dnech musel vrátit na Mírov, aby si „odpykal“ další čtyři léta. Při jeho křehké konstrukci nemohlo devítileté věznění skončit jinak, než skončilo.

Tato čtyři léta, drama vězně, otce, manžela, jsou tedy osou, kolem níž krouží všechny ostatní básně, počínajíc Epitafem, otiskným na straně 19 této sbírky, a určují intimní ráz Zahradníčkova vězeňského deníku i jeho pokračování na svobodě. — Navíc se tato čtyři léta, promítnutá do velké metafory života a smrti, stala titulem stejnojmenné básně, posledních veršů, které Zahradníček napsal, a už nedopsal. Smrt za nimi udělala tečku dříve než básník. Z velkého rozvrhu zůstalo jen velké torzo. Jak podle prvního, odloženého konceptu, tak i z druhé, kompozičně i výrazem pevnější verze, zde otiskné, lze soudit jen tolik, že to byl mohutný, i když ne definitivní rozběh většího rozsahu, zařaditelný k „La Saletté“ a „Zname-

ní moci“. Podle názoru Miloše Dvořáka i mého to snad měl být protějšek „Žalmu z roku dvačtyřicátého“, skladby stejně symfonické povahy. Ale to je ovšem jen dohad; bylo by odvážné vyvozovat z fragmentu víc, než se sluší.

BEDŘICH FUČÍK

SKRZE MŘÍŽE

<i>Pozdrav</i>	9
<i>Kroky léta</i>	10
<i>Jaro pod Čichnou</i>	12
<i>Ruce ženy</i>	13
<i>Příliš rychle</i>	15
<i>Spálený kostel</i>	16
<i>Epitaf</i>	19
<i>Přehráno na varhanách</i>	20
<i>Housle a flétna</i>	23
<i>Cesta na hřbitov</i>	26
<i>Sen mého syna</i>	28
<i>Usměj se ještě</i>	30
<i>Než jablůň odkvete</i>	32
<i>Vezmi a jez</i>	34
<i>Obět Abrahamova</i>	35
<i>Obloha</i>	39
<i>Hodiny</i>	44
<i>Podzimní</i>	47
<i>Elegie</i>	48
<i>Ke konci roku</i>	50
<i>Divadlo v mračnech</i>	53
<i>Vánoční</i>	56
<i>Píseň o domově</i>	57
<i>Adam a Eva</i>	58
<i>J. Č. (K sedmdesátinám)</i>	59
<i>Je to boj</i>	61
<i>Od tebe, člověče</i>	62

Březnový vítr 63
Dvojí jaro 65
Óda na modlitbu 67
Smrt na jaře 69
Verše 71
Návrat 72

ZASE DOMA

Malá botanika 75
Probuzení 77
A nikdo 78
Den s bouří 81
Sonata nočního deště 82
Mokré léto 84
Černý bez 85
Česání ovoce 87
V noci 89
Zpěv návratu 91
Čtyři léta 93

EPITAF 103

Ediční poznámka Bedřicha Fučíka 105

JAN ZAHRADNÍČEK ČTYŘI LĚTA

K vydání připravil Bedřich Fučík.

Typografie Oldřich Hlavsa.

Kresba na obálce Richard Fremund.

Pro členy Klubu přátel poezie

vydalo nakladatelství Československý spisovatel

v Praze-roku 1969 jako svou 3024. publikaci.

Odpovědný redaktor Josef Brukner.

Technický redaktor Václav Oulík.

AA 3,14, VA 3,35, 601/22/855

Vytiskla Stráž, n. p., závod ve Vimperku.

Vydání první. 13/43. Stran 112

Náklad 9 000 výtisků

22-071-69 Kčs 12,—

Klub přátel poezie
výběrová řada
svazek 61